

A meddő képek után, a heverő pusztult testek után ezzel zár, ezzel a fenti két utolsó sorral. Mozgás van, történi válam, nem áll meg semmi s addig van remény is. Vagy nézzünk a „Magdaléna“ végző versszakaira:

A képzelet tenger-fenék,
Sokkal jobb fön a víz színén.

— — — — —
Hamar emelj. Távól dereng.
Aztán majd fent a tengeren
Egymás mellett fejbukkanunk
Napfényben, szélben, hirtelen.

A vers nem fejeződött be, költőileg igen, a képzelet számára azonban nem általában D. E.-re ez jellemző: nem zárja le mondanivalóját egy véglegessel, nyitva hagyja, engedi tovább.

Bizonyos vagyok abban, hogy D. E.-nél, a mostani kötetében mutatkozó komor látás megenyhül s természetéhez jobban illő színek kerülnek elő.

*

Elvileg minden verseskötetnek s általában mindenféle kötetnek akkor van értelme és jelentősége, ha egy kísérlet, vagy fejlődés befejezését jelzi. A kötet élénk tárja a különbséget, a volt s a jelenlegi között. D. E. az, akire ilyen szempontból érdemes figyelni. Az a sajátos íz, s különállás, amit az első kötettel hozott, nemcsak érdemet adott neki, de igényes feladatot is rótt rá. Bennünk pedig várakozást ébresztett: mi lesz? Életet tud adni annak az anyagnak tovább is, amivel kezdett, viszi tovább, növeli, kiteljesíti, vagy csupán gvakorlattá lesz? Veszélyes, s nem könnyű út az övé. A természetes különbségénél fogva, intekciós, mesterséges izgatás a további iramra nála csak eltorzulást jelenthet. Önmagából folyóan, önerejéből kell érnie, hosszan s éppen olyan természetességgel, mint amilyen természetes a „más“ jellege benne. Ha túlhaladunk a „huszonkét“ s az azóta megjelenteket bevonjuk az előbbi megállapításba — ezek igazolják azt. A kötet után D. E. nem bocsákozott önmaga számára újszerű „kalandokba“. Megmaradt helyén. Nem lendült tovább, annál is inkább, mert versesköte nem kor, vagy fejlődés zárása volt, hanem jelentkezés. Még tart az a korszaka, amivel akkor kezdte s ezzel végeznie kell. Fejlődése csak természetes lehet, lassú, szinte észrevétlen, ahogy a test építi önmagát, ahogy a sejtek növelik

az egészét. Nála, a teljes változást, csak elkövetkező köteteiben fogjuk látni, ahol az egész folyamat egyszerre szemünk elé kerül.

GOMBKÖTŐ LÁSZLÓ

WILLIAM SAROYAN: EGY AMERIKAI KÖZLEGÉNY KALANDJAI. (Bibliotheca.)

Jackson Wesley kedves, humoros amerikai „fickó“. A maga tizenkilenc évével, életszeretével, igazságérzetével a hőse a Saroyan új regényének. Könnyen sír és könnyen nevet, gondolkodik a maga és mások sorsa felett, utálja és elítéli a háborút, reálisan nézi a világot, tekintélytisztelő, de nem tekintélyimádó, egyszerűen a józan amerikai polgár típusa. Ez a fiatalember átkerül Londonba, mert „behajózzák“, ott ismerkedik meg szerelmével, Jillel, akiben egészen sajtáságosan rögtön fiának anyját látja. Fogságba kerül francia földön, de hamarosan kiszabadul és visszamehet feleségéhez, aki gyermeket vár. Ez a tény lesz Jackson Wesley álmainak csúcса, további életének alapja. Sok humor és az igazság keresése jellemzik Saroyan könyvét. Igen nagy értéke a regénynek a legteljesebb tárgyilagosság, az őszinte kritika, derüs életszemlélet. Kár, hogy az egyes fejezetek címében, az egész rész tartalma be van sűrítve, mert ezzel veszít az érdekességéből és a detektívregények formájához lesz hasonló. E külső szépséghiba mellett azonban szórakoztató regényt kaptunk Saroyan könyvével. A fordítást Rác György végezte hüen. K. E.

SOMERSET MAUGHAM: AKKOR ÉS MOST. (Révai.)

Machiavellinek, a középkor nagy állam bölcselőjének és diplomatájának életéből ragad ki S. M. egy időszakot, mégpedig azt, amit Caesar Borgiánál, mint követ töltött. A rendkívül szellemes, kortársait messze túlnövő államférfit, „A fejedelem“ nagyszerű szerzője itt, ebben a könyvben inkább egy gáláns kaland hőse, nagyon is emberi tulajdonságokkal kihangsúlyozva. Természetesen, vitatkozásából előtűnik a művelt, széleslátókörű, jó politikus is. Borgia herceg és Machiavelli között lezajlott vitatkozás az állam formájáról, főleg pedig magáról a demokráciáról, a polémiák mintájának nevezhetők. Bár a történelmi hűség néhol hamissá válik és elnagyított lesz, kétségtelenül óriási ismeretanyag van felhalmozva a könyv-